

Sygn.akt III AUa 39/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Elżbieta Zarzecka (spr.)

Sędziowie: SA Teresa Suchcicka

SA Barbara Orechwa – Zawadzka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie 23 kwietnia 2018 r. w B.

sprawy z odwołania A. K.

przy udziale zainteresowanej E. Ł.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek apelacji A. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 17 listopada 2017 r. sygn. akt III U 129/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od A. K. na rzecz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w O. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Teresa Suchcicka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa - Zawadzka

Sygn. akt III AUa 39/18

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego P. Terenowa w L. decyzją z 22 lutego 2017 r., na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 1, art. 3a ust. 1, art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r., poz. 277 z późn. zm.) stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego E. Ł. i A. K. od 16 stycznia 2012 r. oraz ustanie obowiązku opłacania składek za te ubezpieczenia. W uzasadnieniu KRUS wskazał, że ubezpieczenie ustało w związku ze zmniejszeniem powierzchni gospodarstwa poniżej 1 ha przeliczeniowego.

Odwołanie od tej decyzji wniósł A. K., wnosząc o jej zmianę i objęcie ubezpieczeniem wypadkowym, chorobowym, macierzyńskim oraz ubezpieczeniem emerytalno-rentowym E. Ł. i A. K..

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z 17 listopada 2017 r. odwołanie oddalił. Sąd ten ustalił, że A. K. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od 12 października 2000 r., jako rolnik prowadzący gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 1 ha przeliczeniowego i nie podlegający żadnemu innemu ubezpieczeniu społecznemu. Dodatkowo od 1 lutego 2005 r. rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, o czym powiadomił organ rentowy składając stosowne oświadczenie. Ponieważ dokonał wyboru pozostania w ubezpieczeniu rolniczym i spełniał ku temu warunki, w dalszym ciągu podlegał ubezpieczeniu w KRUS, co potwierdzone zostało decyzją z 9 lutego 2005 r. Przejściowo od 1 lipca 2007 r. został on wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników z powodu niedostarczenia do 31 maja 2007 r. zaświadczenia o kwocie należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za rok 2006. Z dniem 30 czerwca 2007 r. odwołujący dokonał wykreślenia z ewidencji działalności gospodarczej i na wniosek z 18 lipca 2007 r. ponownie został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników od 1 lipca 2007 r. W dniu 14 stycznia 2008 r. do KRUS w L. wpłynęła kopia zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej stwierdzająca, że A. K. od 1 stycznia 2008 r. rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej, jego oświadczenie oraz zaświadczenie z Urzędu Gminy L. z 14 stycznia 2008 r. o powierzchni gospodarstwa rolnego. Spełnione zostały warunki do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej, w związku z tym KRUS PT w L. w dniu 22 stycznia 2008 r. wydał decyzję o zmianie warunków podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dla osób rozpoczynających wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej. Na odwrocie tejże decyzji pouczone skarżącego o warunkach oraz obowiązkach wynikających z art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w tym również o konieczności prowadzenia lub stałej pracy w gospodarstwie rolnym o powierzchni powyżej 1 ha przeliczeniowego oraz o obowiązku informowania Kasy o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności.

W dniu (...) A. K. zawarł związek małżeński z E. Ł.. Od 1 lipca 2009 r. jako żona rolnika prowadzącego gospodarstwo rolne na terenie gminy L. objęta ona została ubezpieczeniem społecznym rolników przez PT KRUS w L.. A. K. posiadał grunty rolne i leśne na terenie wsi K. i Ś., gmina L.. Do jego małżonki E. Ł. należały grunty na terenie gminy Z.. Grunty wnioskodawcy na terenie wsi K. i Ś., mające charakter rolny, przez pewien czas były uprawiane (koszone), następnie zaś podlegały zalesianiu. Według informacji z Urzędu Gminy w L. na dzień 15 stycznia 2012 r. odwołujący posiadał na terenie gminy L. grunty rolne o powierzchni 8,2033 ha fizycznych tj. 3,2138 ha przeliczeniowych w tym: obręb Ś.- 7,89 ha fizycznych co stanowiło 3,0795 ha przeliczeniowych (kart. 33/004) i obręb K. - 0,3133 ha fizycznych co stanowiło 0,1343 ha przeliczeniowych (kart. (...)). Po zmianie klasyfikacji gruntów w dniu 16 stycznia 2012 r. odwołujący posiadał grunty rolne o pow. 0,3433 ha fizycznych, co stanowiło 0,1343 ha przeliczeniowych w tym: obręb Ś.- 0,03 ha fizycznych (0,03 ha to rowy, które w 2012 r. nie były przeliczane na hektary przeliczeniowe, kart. 33/004) oraz obręb K. - 0,3133 ha fizycznych co stanowiło 0,1343 ha przeliczeniowych (kart. (...)).

Organ podatkowy 26 marca 2012 r. wysłał do A. K. wezwanie do złożenia informacji w sprawie podatku rolnego i leśnego, w związku z aktualizacją użytków - zmianą użytków rolnych na grunty leśne - (...)z 16 stycznia 2012 r. Wezwanie odebrano 4 kwietnia 2012 r. Dnia 18 kwietnia 2012 r. do Urzędu Gminy w L. odwołujący złożył informację w sprawie podatku rolnego i leśnego, na podstawie których 24 kwietnia 2012 r. wydano decyzję zmieniającą zobowiązanie podatkowe tj. dokonano zmiany użytków rolnych o powierzchni 7,86 ha na grunty leśne. Po tej zmianie w obrębie Ś. pozostały użytki rolne o powierzchni 0,03 ha fizycznych. Ponadto, E. Ł. posiada na terenie gminy Z. grunty rolne o powierzchni 0,17 ha, co stanowi 0,0085 ha przeliczeniowego. W dniu 28 grudnia 2012 r. wnioskodawca wraz z małżonką nabyli do majątku wspólnego nieruchomość rolną (łąki) o powierzchni 1,47 ha (0,987 ha przeliczeniowego) w miejscowości M., gmina D..

W dniu 16 lutego 2017 r. ubezpieczony dostarczył do P. Terenowej KRUS zaświadczenie z Urzędu Gminy L. z 16 lutego 2017 r. znak: (...)stwierdzające, że od 16 stycznia 2012 r. nie posiada gruntów rolnych o powierzchni powyżej 1 hektara przeliczeniowego. Dokument ten przedłożył w celu wyłączenia go z ubezpieczenia rolniczego.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny sprawy Sąd pierwszej instancji odwołał się do art. 5a ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, określającego warunki pozostania w ubezpieczeniu społecznym

rolników przez rolnika, który podejmuje prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Natomiast na mocy art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 tej ustawy, ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu, macierzyńskiemu i emerytalno - rentowemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny i nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Jednocześnie art. 37 ust. 1 ustawy stanowi, że rolnik jest obowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby podlegające ubezpieczeniu w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności. Zgodnie natomiast z art. 3a ust. 1 ustawy, ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3.

Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynikało, że po zmianie klasyfikacji gruntów w dniu 16 stycznia 2012 r. odwołujący posiadał na terenie gminy L. grunty rolne o pow. 0,3433 ha fizycznych, co stanowiło 0,1343 ha przeliczeniowych. Nawet po doliczeniu do tej powierzchni areału rolnego należącego do E. Ł. na terenie gminy Z. (o powierzchni 0,17 ha, co stanowi 0,0085 ha przeliczeniowego), łączny obszar gospodarstwa rolnego małżonków nie przekraczał 1 ha przeliczeniowego. Z tym dniem A. K. jako rolnik i E. Ł. jako małżonka rolnika, przestali więc spełniać warunki określone w art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 1 w zw. z art. 5 ww. ustawy do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy. Nie mogła mieć do odwołującego zastosowania zasada określona w art. 3a ust. 3, gdyż po ustaniu ubezpieczenia ustawowego nie mógł podlegać ubezpieczeniu na wniosek z racji prowadzonej działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu Okręgowego, powyższej sytuacji nie zmieniło nabycie w dniu 28 grudnia 2012 r. nieruchomości rolnej w miejscowości M.. A. K. nie mógł być objęty ubezpieczeniem społecznym rolników z ustawy, z powodu podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu z racji prowadzenia działalności gospodarczej. Wykluczenie możliwości "powrotu" do ubezpieczenia rolniczego osoby, która pozostawała w tym ubezpieczeniu po podjęciu działalności gospodarczej, ale została z niego wyłączona i objęta innym ubezpieczeniem społecznym, wynika z art. 5a ww. ustawy. Powołany przepis posługuje się sformułowaniem "podlega nadal temu ubezpieczeniu", które oznacza nieprzerwaną kontynuację ubezpieczenia rolniczego. Ponowne włączenie do tego ubezpieczenia rolnika, który z niego "wyszedł" nie zostało przez ustawodawcę przewidziane bez ponownego spełnienia warunków określonych w art. 5a ustawy (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 26 lipca 2006r., III UK 46/06). W rezultacie po ponownym nabyciu gruntów rolnych, rolnik prowadzący jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu tej działalności na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, co powoduje wykluczenie podlegania przez niego ubezpieczeniu rolniczemu, stosownie do art. 7 ust. 1 in fine oraz art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Mając na uwadze powyższe, Sąd oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł A. K.. Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania mające znaczenie dla rozstrzygnięcia:

a) art. 233 § 1 k.p.c. - poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału, tj. wyjaśnień odwołującego, w zakresie w jakim wskazał, iż do przekształcenia gruntów doszło z urzędu i nie posiadał wiedzy o tym, iż przez krótki okres nie spełniał wymogów określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników;

b) art. 37 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznych rolników, poprzez brak uprzedniego wystąpienia do organów prowadzących ewidencje gruntów celem dokonania aktualizacji informacji o posiadanych gruntach przez odwołującego;

2. naruszenie prawa materialnego:

a) art. 3a §1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez błędne uznanie, iż ubezpieczenie rolnicze wobec A. K. oraz członków jego rodziny ustalo z dniem 16 stycznia 2012 r.;

b) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co skutkowało udzieleniem ochrony prawnej działaniu organu rentowego w związku z ustaleniem prawidłowości decyzji o ustaniu ubezpieczenia rolniczego A. K., w sytuacji gdy organ rentowy przez 5 lat nie podjął żadnej czynności zmierzającej do aktualizacji danych posiadanych przez ten urząd, a wydając przedmiotową decyzję kierował się wyłącznie interesem fiskalnych w sposób sprzeczny z wytycznymi wynikającymi z naczelnej zasady postępowania administracyjnego tj. zasady pogłębiania zaufania do organów administracji publicznej.

Mając na uwadze tak postawione zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez uchylenie decyzji organu rentowego i objęcie ubezpieczeniem wypadkowym, chorobowym, macierzyńskim oraz emerytalno-rentowym E. Ł. i A. K.. Z ostrożności procesowej wniósł również o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Ponadto wniósł o zasądzenie od organu na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Wbrew zawartym w niej zarzutom, Sąd pierwszej instancji dokonał w sprawie prawidłowych ustaleń faktycznych oraz właściwej oceny prawnej spornych okoliczności. Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje ustalenia oraz argumentację prawną, zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Nie można zgodzić się z zarzutem naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., w myśl którego sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Zdaniem skarżącego Sąd pominął jego zeznania odnośnie tego, że do przekształcenia gruntów z rolnych na leśne doszło z urzędu i nie posiadał on wiedzy o tym, iż przez krótki okres nie spełniał wymogów określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników do pozostawiania w ubezpieczeniu rolniczym. Należy wyjaśnić, że wskazywana przez skarżącego okoliczność nie ma znaczenia dla prawidłowości oceny prawnej dokonanej w sprawie, bowiem ubezpieczenie społeczne rolników ustaje z mocy ustawy w przypadku ziszczenia się okoliczności w niej wskazanych (art. 3a ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników) i nie ma przy tym znaczenia świadomość lub brak świadomości ubezpieczonego na temat dalszego spełniania przez niego warunków do podlegania temu ubezpieczeniu. Tym samym nie można zgodzić się z zarzutem, iż Sąd pierwszej instancji nie rozważył wszechstronnie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. Z wyczerpującego uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd ten wziął pod uwagę wszystkie istotne w sprawie okoliczności, wynikające z przedstawionych dowodów, których wiarygodność nie budziła wątpliwości.

Zgodnie z treścią art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;
- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;

4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;

5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2528 zł (podlegającej corocznej waloryzacji na podstawie art. 5a ust. 8).

A. K. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od 12 października 2000 r. Od 1 stycznia 2008 r. prowadził on pozarolniczą działalność gospodarczą (k. 38 akt KRUS), jednocześnie nadal podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników z uwagi na spełnienie wszystkich warunków z art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. W sprawie bezsporne jest również to, że w okresie od 16 stycznia 2012 r. do 28 grudnia 2012 r. areal gruntów rolnych A. K. wynosił poniżej 1 ha przeliczeniowego, co wynikało z zaświadczenia z urzędu Gminy w L. z 16 lutego 2017 r. (k. 107 akt KRUS), zeznań skarżącego (k. 430dw. – 44) oraz dokumentacji dołączonej do akt sprawy (k. 21- 33) i zgromadzonej w aktach KRUS. Zdaniem Sądu Apelacyjnego prawidłowo uznał więc Sąd pierwszej instancji, że ze względu na zmniejszenie powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie rolnym wnioskodawcy z dniem 16 stycznia 2012 r. z mocy ustawy ustało ubezpieczenie społeczne rolników A. K. z uwagi na niespełnienie warunku określonego w art. 5a ust. 1 pkt 2 ww. ustawy. W myśl bowiem art. 3a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3.

Ponadto, także po nabyciu przez skarżącego nowych gruntów rolnych z dniem 28 grudnia 2012 r., które łącznie z dotychczas posiadanymi gruntami niewątpliwie wynosiły powyżej 1 ha przeliczeniowego, skarżący nadal nie spełniał warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej ze względu na to, że nie legitymował się wówczas 3-letnim, nieprzerwanym okresem ubezpieczenia społecznego rolników (art. 5a ust. 1) – skoro jego ubezpieczenie ustało z dniem 16 stycznia 2012 r. Wyłączenie skarżącego z ubezpieczenia społecznego rolników od 16 stycznia 2012 r. spowodowało, że jako osoba nadal prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegał on od tego dnia ubezpieczeniom społecznym w ZUS i nie miał możliwości powrócenia do ubezpieczenia rolniczego, nawet mimo nabycia gruntów do łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha przeliczeniowy. Jako osoba objęta ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, nie mógł on już podlegać ubezpieczeniu rolniczemu z mocy ustawy. Należy podzielić stanowisko organu rentowego, iż ponowne włączenie do ubezpieczenia rolniczego rolnika, który z niego „wyszedł”, nie zostało przez ustawodawcę przewidziane bez ponownego spełnienia warunków określonych w art. 5a ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 lipca 2006 r., III UK 46/06). Aby zatem podlegać ubezpieczeniu rolniczemu przy jednoczesnym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, należy najpierw podlegać ubezpieczeniu rolniczemu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, a następnie dopiero rozpocząć prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej (oraz zachować inne warunki określone w art. 5a).

Tym samym, niezasadny jest zarzut obrazy art. 3a §1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników poprzez uznanie, iż ubezpieczenie rolnicze A. K. ustało z dniem 16 stycznia 2012 r.

Odnosząc się natomiast do pozostałych zarzutów zawartych w apelacji, nie można zgodzić się z zarzutem naruszenia art. 37 ust. 3 ww. ustawy, zgodnie z którym organy prowadzące ewidencję gruntów i budynków, organy podatkowe, organy prowadzące księgi wieczyste, Zakład, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane udzielać nieodpłatnie Kasie informacji niezbędnych do ustalenia okoliczności mających znaczenie w sprawach z zakresu ubezpieczenia. Zdaniem Sądu, z przepisu tego nie wynika obowiązek organu rentowego występowania do organów prowadzących ewidencje gruntów, celem dokonania aktualizacji informacji o posiadanych gruntach przez ubezpieczonych, a jedynie obowiązek tych organów do udzielania takich informacji w razie zaistnienia takiej konieczności. Wbrew zarzutom zawartym apelacji, KRUS nie miał więc obowiązku zwracania się do ww. organów w celu kontrolowania okoliczności związanych z kontynuowaniem ubezpieczenia społecznego rolników skarżącego, czy zmianą tych okoliczności.

Podkreślenia wymaga, że zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, to rolnik jest obowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby podlegające ubezpieczeniu w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności. Skarżący został o tym obowiązku prawidłowo pouczony w decyzji KRUS z 22 stycznia 2008 r. dotyczącej spełnienia warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej. Pomimo tego, do 16 lutego 2017 r. skarżący nie poinformował organu rentowego o zmianie areалу swojego gospodarstwa rolnego, która nastąpiła w roku 2012. Jak wskazano na wstępie, nie ma tutaj zasadniczego znaczenia świadomość skarżącego co do tego, że powierzchnia jego gruntów spadła poniżej 1 ha przeliczeniowego, co spowodowało wyłączenie go z ubezpieczenia rolniczego, bowiem jego ubezpieczenie rolnicze powstało i ustało z mocy ustawy, z uwagi na ziszczenie się określonych w niej warunków. Jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie miał on natomiast możliwości podlegania temu ubezpieczeniu na wniosek (art. 5a ust. 1 dotyczy tylko rolników podlegających ubezpieczeniu rolniczemu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata).

Ponadto, nie jest zasadny również zarzut naruszenia art. 5 k.c. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych art. 5 k.c. nie ma zastosowania, zaś materialnoprawną podstawą świadczeń emerytalno-rentowych mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z 29 października 1997 r., II UKN 311/97; wyrok z 26 maja 1999 r., II UKN 669/98; wyrok z 12 stycznia 2000 r., II UKN 293/99, wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2008 r., I UK 294/07). Nie są więc zasadne argumenty skarżącego dotyczące bezczynności organu rentowego, tego iż organ rentowy przez 5 lat nie podjął żadnych działań w celu ustalenia okoliczności podlegania przez skarżącego ubezpieczeniu rolniczemu i wyłączenia go z tego ubezpieczenia i wydał decyzję po tak długim czasie. Podleganie obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (w tym rolniczego) powstaje z mocy prawa i trwa przez cały czas spełniania ustawowych warunków. W konsekwencji decyzje organu rentowego wydane w sprawach podlegania ubezpieczeniu oraz ustania ubezpieczenia jedynie stwierdzają istnienie uwarunkowanej elementami stanu faktycznego określonej sytuacji prawnej, ale sytuacji tej nie tworzą ani nie kształtują. Decyzja w przedmiocie stwierdzenia ustania ubezpieczenia nie jest wydawana w wyniku ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia tej samej sprawy ze względu na wadliwość decyzji o podleganiu ubezpieczeniu, lecz jest wydawana w wyniku wszczęcia nowego postępowania, w którym organ rentowy stwierdza, że na skutek zmiany okoliczności (stanu faktycznego) ubezpieczenie to od określonej daty ustało. W niniejszej sprawie organ rentowy, po powzięciu informacji o okolicznościach istniejących od 16 stycznia 2012 r. prawidłowo stwierdził ustanie wobec odwołującego ubezpieczenia społecznego rolników, wobec niespełnienia przesłanek do podlegania temu ubezpieczeniu (por. wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 12 września 2013 r., IV U 327/13).

Mając na uwadze powyższe, Sąd oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. – punkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, na podstawie art. 98 § 1 i 3 i art. 99 k.p.c., zasądając od skarżącego na rzecz KRUS 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego w II instancji - tj. stawkę minimalną wynagrodzenia pełnomocnika określoną w § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia apelacji – punkt II sentencji wyroku.

SSA Teresa Suchcicka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka